

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. II. Vtrùm detur in Deo actus primus volendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

SECTIO SECUNDA.

Utrum detur in Deo actus primus volendi.

I. **R**ESPONDEO eodem modo quo supra Disp. 4. sect. 7. dixi de scientia, esse scilicet à parte rei, & nemine cogitante, actum primum volendi, sicuti sciendi, licet non sit distinctus realiter ab actu secundo; essentialiter quippe identificatur cum actuali volitione, sicut actus primus intelligendi cum intellectu. Sermo autem est de actu primo intentionali; nam non esse in Deo actum primum physicum, vel intelligendi vel volendi, ne quidem ratione nostra, certissimum est: cum enim in re Deus non efficiat physicè suam vel intellectionem vel volitionem essentialem, si quis per rationem hujusmodi aliquid in eo conciperet, fingeret non minus quam si in eo conciperet rationem corporis.

II. Probatur ergo Conclusio: Vita ut sic in actu primo est aptitudo seu exigentia ad habendam perfectionem suam ab intrinseco, & consequenter talis vita in actu primo, ut intelligendi, volendi, &c. est exigentia ad habendam talem perfectionem ab intrinseco; hæc autem ratio communis est Deo & vitæ creatæ: differentia verò est, quòd viventia creatæ, cum non habeant perfectionem suam ab intrinseco per identitatem, modo perfectissimum, qui competit Deo, habere illam debent per productionem realem, adeoque in illis fortè nunquam est principium intentionale in actu primo sine principio physico. Confirmatur: nam, ut Disp. illà 4. dixi, licet Ens in Deo non minus identificetur essentialiter cum actuali existentia, quam aptitudo ad intelligendum & volendum cum actuali intellectione & volitione, abstrahi nihilominus potest ratio communis Entis, seu aptitudinis ad existendum, communis Deo & creaturis, ut nullus fermè negat: ergo est actus primus seu aptitudo ad intelligendum & volendum. Confirmatur secundò: multa alia prædicata abstrahuntur communia Deo & creaturis, quòd nimirum eorum ratio in utriusque reperitur; ergo & ratio vitæ.

III. Secundò probatur, & magis explicatur conclusio: nam si concipiamus id præcisè, quod Deus habet in quantum dicit aptitudinem percipiendi aut volendi objectum, non intelligimus cum in actu secundo in illud tendere: ergo hic conceptus præcisè non est actus secundus, sed solum aptitudo quædam seu radix illius; ergo per aliud, ratione nostrâ, prædicatum concipimus Deum habere actualem tendentiam in objectum: hoc autem prædicatum est actus secundus. Ut ergo est aptus tendere, est actus primus, seu remotè & radicaliter tendens in objectum; ut actualiter intelligens, est actus secundus.

IV. Tertiò probatur: ponamus Deum, ut volebat Aristoteles, esse agens physicum necessarium, seu necessariò operari aliquid ad extra, & esse insuper realiter illius rei, Angeli exempli gratiâ, productionem, sicque esse tendentiam physicam respectu illius, sicut hic est tendentiâ intentionalis; adhuc præcendi mente posset conceptus virtutis seu potentie productivæ physice, communis Deo & creaturis, & actus primus physicus. Illa autem Dei virtus productiva in eo casu formaliter intelligeretur reducta ad actum secundum per actualem productionem, ratione tantum distinctam. Sicut ergo in hoc casu esset actus primus & secundus phy-

sicus indistinctus, ita ibi intentionalis.

Dices primò: In Deo non est hujusmodi actus primus, sed actualissima tendentia in objectum, ergo cum fingimus. Nego antecedens; ex eo enim quòd sit actualissima tendentia, non sequitur non esse in Deo actum primum, sed cum non esse distinctum à secundo: Deus enim, sicut verè convenit cum creaturis in hoc prædicato, quòd scilicet actu intelligat & velit, ita & in eo quòd aptus sit intelligere & velle. Sicut etiam, ut dixi, licet Deus essentialiter existat, potest tamen abstrahi ab eo conceptus entis, seu potentis & apti existere.

Dices secundò cum P. Hurtado Disput. ultimâ Metaph. sect. 2. n. 22. licet, inquit, negari nequeat abstrahi posse conceptum apti intelligere & velle, communem Deo & creaturis, non tamen potest in Deo conceptus ille vel mente præcendi ab actuali intellectione & volitione: contrahitur enim conceptus apti intelligere & velle ut sic ad Deum per actualem intellectionem & volitionem: ergo de intrinseco & formalissimo conceptu aptitudinis divinæ ad intelligendum & volendum est actualis intellectio & volitio: ergo non est actus primus, cum actus secundus ingredi non debeat conceptum actus primi. Respondeo, rationem intelligendi & volendi ut sic, seu tendendi intentionaliter in objectum, sufficienter contrahi ad Deum per aliud prædicatum, quam per intellectionem actualem, nempe, quòd sit aptitudo tendendi à se; hæc enim ratio illam distinguit ab omni aptitudine tendendi creatâ. Imò fortè per identitatem cum actuali tendentiâ non sufficienter distinguitur, non enim apparet aperta implicatio cur dari nequeat creatura rationalis, quæ sit sua intellectio.

Dices tertiò: Sicut vis illa in Deo perceptiva objecti, petit actualem intellectionem, ita actualis intellectio petit illam: ergo æquè erit actus primus. Negatur tamen consequentia, imò vel hinc probatur vim illam perceptivam esse actum primum; licet enim sese invicem petant, cum identificentur, diverso tamen modo se exigunt: una enim ratio petit alteram per modum actualis tendentiæ in objectum, seu in actu secundo, alia solum tanquam tendentia aptitudinalis: illud ergo quod actualis intellectio peculiariter petit tanquam id cui tribuit formaliter denominationem actu intelligentis, est actus primus: sicut & è contrâ, id quod exigit actum secundum, tanquam ulteriorem quandam tendentiam in objectum, est actus primus, sicque ex utroque hoc capite est in Deo actus primus, sicut & actus secundus.

Unde, licet realiter loquendo, omnia in Deo identificentur, ratione tamen nostrâ, & tribuendo singula singulis, ab unâ formalitate vel quasi formalitate habet quòd actu intelligat, seu velit, ab aliâ quòd sit aptus intelligere, &c. sicut ab aliâ habet quòd sit iustus, ab aliâ Misericors, & sic de cæteris. In creatis etiam homo ab unâ formalitate habet quòd sit animal, seu aptus sentire, ab aliâ quòd sit rationalis, & aptus discurre, licet in re identificentur.

Dices quartò: Actus primus esse aliquo modo debet prior secundo, quod tamen hic non contingit, cum identificentur. Respondeo, ut etiam supra dixi, veram & physicam prioritatem non requiri, hic tamen aliqua prioritas reperitur; inprimis enim est prioritas in subsistendi consequentia; valet enim, intelligit, seu vult; ergo potest intelligere, seu potest velle, non è contrâ. Dices, si concipiatur actus primus intelligendi aut volendi in Deo, seu à se, valet etiam è contrâ; potest intelligere, ergo intelligit

V.
Actualissima tendentia in objectum, non tollit in Deo actum primum.

VI.
Dices: ratio apti intelligere, nec mente quidem abstrahi potest ab actuali intellectione.

Offenditur, posse has rationes ab invicem præcendi.

VII.
Ex eo quòd actualis volitio petit aptitudinalem, non sequitur, illam esse actum primum.

VIII.
Formalis, seu per rationem distinctio ad has rationes sufficit.

IX.
Identificatio non obstat, quo minus sit ratio nostrâ, aliqua prioritas.

Sicut sciendi, ita & volendi datur in Deo actus primus.

Modus diversus, quo vita in actu primo competit Deo & creaturis.

Declaratur magis distinctio inter actum primum, & actum secundum volendi.

Concipi potest actus primus & secundus physicus idè visitari, ergo & actus primus & secundus intentionalis.

Prioritas in subsistendi consequentia, quo modo intelligenda.

intelligit: ergo hic conceptus non est prior subsistendi consequentia. Contra, ut enim unus conceptus sit prior altero in subsistendi consequentia, non debet sumi ut contractus: animal quippe, secundum omnes, est conceptus subsistendi consequentia, prior homini; & tamen si sumatur animal contractum, seu animal humanum, sicut valet, est homo, ergo est animal; ita è contra, est animal humanum, ergo est homo: sumi itaque debet in tota latitudine, hoc autem modo actus primus intelligendi vel volendi est prior actuali intellectu, & volitione, ut constat.

X. Alius modus explicandi prioritatem inter actum primum & secundum volens.

Deinde, alio sensu est prior hic conceptus; quatenus scilicet actualis intellectio aut volitio est ulterior tendentia in objectum, quam sit aptitudo illa, quæ solum est tendentia remota, radicalis, & in actu primo: & quoad hoc, eodem modo se habet sicut actualis intellectio aut volitio in creatis, cum hac tamen differentia, quod hic utraque ratio identificetur. Sicut etiam, si nihil aliud esset, quia actio physica unit potentiam cum effectu in actu secundo, est actus secundus physicus, ita cum actio intentionalis uniat suo modo potentiam intentionalem cum objecto, rectè censei potest actus secundus intentionalis, & alter conceptus, actus primus. Reliqua ad hanc rem spectantia supra posita sunt, cum de Scientia Dei, Disp. 4. sect. septima.

SECTIO TERTIA.

An amor, quem erga seipsum habet Deus, sit amor strictè dictus.

I. Status quaestio.

DIXIMUS sect. primâ Deum, se suasque perfectiones intucendo, non quoad specificationem tantum, sed exercitium, ad se diligendum necessitari, utpote bonum in omni genere simpliciter infinitum; quod proinde rapit voluntatem, & in sui amore indefinenter detinet. Difficultas ergo prærens est, utrum hic Dei in seipsum amor sit propriè ac strictè dictus talis; an lato tantum modo amoris nomen sortiatur.

II. Amare est velle alicui bonum.

Notandum ex Aristotele, 2. Rhetor. cap. 4. & Philosophis communiter, Amare, generatim sumptum, esse, velle alicui bonum; alicui, inquam, ut denotetur, posse quempiam & se amare, & alium. Quando autem amico vult bonum aliquod, amor ille, ut ad rem volitam, quam finem cuius gratiâ appellant, terminatur, est amor concupiscentia: ut verò in personam fertur, ex cuius complacentiâ hoc ei bonum vult, quæ proinde persona est finis cui, actus ille est amor amicitia: ita ut uterque hic finis in omni actu amoris intervenire debeat, ut docet S. Thomas 1. p. q. 20. a. 1. ad 3. & benè declarat Vasquez hic, disp. 84. cap. 2. num. 6.

III. In quo sensu sit conceptus amoris strictè dicti, ut distinguitur à gaudio & desiderio.

Hic porro conceptus, licet sit amoris propriè dicti, ut amor proprius opponitur ficto aut metaphorico; quo sensu loquitur S. Thomas citatus ad tertium, dum ait, amare aliquem esse velle ei bonum: non tamen in hoc consistit amor specialis, & strictè dictus, de quo hic est sermo, seu prout distinguitur à gaudio & desiderio; per hos siquidem etiam animi affectus verè alicui volumus bonum. Desiderium ergo fertur in bonum absens, quod vult quis amico, supposito quòd bonum illud sit absens. Gaudium è contra, in bonum illud fertur ut est prærens, complacendo scilicet in illo jam possessio. Amor denique strictus, et si fertur etiam

in existentiam rei, non tamen supponendo eam esse, vel non esse, sed secundum se, præcindendo scilicet ab hoc quòd sit, vel non sit prærens. Hoc ergo sensu quærimus, sit néene amor strictus in Deo respectu perfectionum suarum intrinsecarum & necessariarum.

Recentiores quidam actum illum, quo Deus amat se & perfectiones suas intrinsecas, esse simul aiunt amorem strictum, & gaudium: amorem strictum, quatenus fertur affectus ille in prædicata Dei essentialia secundum se; qui, inquit, est conceptus amoris strictè dicti: deinde, cum unum ex prædicatis Dei essentialibus sit existentia, utpote qui est ens per se necessarium, est etiam actus ille formalissimè gaudium, quippe qui fertur in rem existentem ut existentem.

Hæc quæstionis resolutio admitti posset, si esset cuique integrum hanc vel illam amoris naturam ac definitionem statuere pro libito, & novas definitiones suo arbitratu cudere. Stando verò definitioni amoris à S. Thoma, & Philosophis tradita, passimque in Scholis admittæ, non subsistit: nullus enim hæcenus dixit, in eo situm esse amoris conceptum, quòd feratur in prædicata rei essentialia; sed quòd ita in rem aliquam feratur, ut abstrahat à boni, quod ei vult; præsentia, in quo differt à gaudio; & ab eisdem boni absentia, in quo distinguitur à desiderio: nam & gaudium, & desiderium, omnisque adeo animi affectus fertur etiam in prædicata essentialia: & amor similiter in existentiam, ut ostensum est, licet non supponendo illam vel esse, vel non esse, ut alii duo actus supponunt.

Mihi hæc in re probabilis videtur cum P. Erice d. 13. & aliis, non esse in Deo propriè affectum amoris erga seipsum, & perfectiones necessarias. Ratio est, quia hic affectus in Deo, prout terminatur ad bonitatem propriam Dei, non abstrahit à præsentè, & non præsentè, sed necessariò fertur in illam ut præsentem & possessam: unde est actus gaudii, non amoris propriè dicti: nec enim minus ratio boni possessi & præsentis concepti semper & necessariò ad præsentis (quale Deus semper videt esse suam bonitatem) tollet rationem amoris, quam eandem tollit ratio boni absentis, cogniti tantum ut absentis. Unde sicut hæc sola ratio cognita facit actum desiderii, ita illa actum facit gaudii; hæc enim, ut vidimus, est notio gaudii passim ab Aucto-ribus tradita.

SECTIO QUARTA.

Argumenta contententia, amorem Dei in seipsum, esse amorem strictè dictum.

DICES primò cum P. Suario lib. 3. de Attrib. Dei positivis, cap. 6. & aliis, gaudium præsupponere semper amorem, sicut & dolor supponit odium: ideo enim de bono alicujus gaudemus, quia est amicus, sive quia ipsum amamus: nec enim gaudent homines de bonis inimicorum. Respondet, contingere quidem plerumque, ut actum gaudii de bonis alicujus præcedat complacentia in illius personâ: hoc tamen non est semper necessarium, sed sufficit quòd apprehendatur persona ut digna gaudio de illis intrinsecis, quæ ipsi esse cernimus, & nulla vel prius, vel tunc sit causa offensionis & inimicitia: ipso facto enim potest de bonis ejus gaudere,

IV. Dicunt autem qui amorem Dei in seipsum, esse amorem strictè dictum.

V. Quo patet inter se differre amorem, desiderium & gaudium.

VI. Probabilis est, affectum hunc Deo erga seipsum, non esse amorem strictè dictum.

I. Gaudium de bonis alicujus, amoris præcedit, non tamen semper.